

Адаптація європейських моделей публічного управління до умов повоєнної України: виклики та перспективи

Андрій Ю. Карсім ¹*

¹ Державний податковий університет (Україна). Аспірант кафедри менеджменту та публічного управління.

* Автор-кореспондент, e-mail: auk440@gmail.com

СТАТТЯ	АНОТАЦІЯ
Дослідницька DOI: 10.70651/3041-2498/2025.5.10 Авторське право © 2025 автора Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства — Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0). 	У статті розглядається питання пристосування європейських моделей публічного управління до повоєнної ситуації України. Багато стратегічних, політичних та практичних чинників посприяли створенню нової державної адміністративної моделі, яка забезпечить дієве відновлення в Україні після війни та сприятиме прогресивному напрямку до ЄС. Адаптація європейських моделей публічного управління до умов повоєнної України сприятиме зміцненню євроінтеграційного курсу; узгодженню стандартів публічного управління з європейськими вимогами; розбудові сучасної, відкритої, ефективної держави. Метою дослідження є аналіз ключових європейських моделей публічного управління, оцінка їх придатності до впровадження в українських умовах повоєнного часу. Головна увага приділяється аналізу європейських моделей управління, пошук балансу між міжнародними стандартами управління та національними особливостями, враховуючи проблеми, порушені війною та національними проблемами. У цьому дослідженні використовувались такі методи, як порівняльний аналіз, інституційний аналіз, систематичні та прогностичні методи. Враховуються особливості змін у системах державного управління в контексті війни. Проаналізовано європейські моделі публічного управління та досвід інших країн Центрально-Східної Європи, які проходили процеси відбудови після конфліктів, для виявлення найкращих практик, що можуть бути застосовані в Україні. Досліджено стан та виклики публічного управління в Україні в повоєнний період. Визначено перспективи адаптації європейських моделей в Україні. Визначено роль міжнародної підтримки та європейської інтеграції. Сформульовано науково обґрунтовані поради щодо ефективної адаптації європейських моделей публічного управління в умовах повоєнного розвитку України. Майбутні дослідження у сфері адаптації європейських моделей публічного управління до умов післявоєнної України мають бути спрямовані на удосконалення управлінських інструментів та врахування динамічних викликів поствоєнного відновлення, які сприятимуть розбудові ефективної, стійкої та європейсько-орієнтованої системи управління в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

публічне управління, європейська модель, адаптація, трансформація, інтеграція, повоєнний період, інституційна спроможність, імплементація, міжнародна підтримка.

e-ISSN 3041-2498

Public Management and Policy

<https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap>

Adapting European Models of Public Administration to the Conditions of Post-War Ukraine: Challenges and Prospects

Andrii Karsim ¹*

¹ State Tax University (Ukraine). Postgraduate Student at the Department of Management and Public Administration.

* **Corresponding Author**, e-mail: auk440@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.5.10](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.5.10)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article addresses adapting European public administration models to Ukraine's post-war circumstances. Numerous strategic, political, and practical elements have contributed to the development of a new state administrative model in Ukraine, aimed at ensuring an efficient recovery following the war and fostering progress towards EU integration. Adapting European public administration models to post-war Ukraine's situation will strengthen the European integration pathway, align public administration standards with European demands, and establish a contemporary, open, and efficient state. The study's objective is to examine essential European public administration models and evaluate their applicability for implementation within the Ukrainian post-war setting. The main focus is on European governance models' analysis, seeking equilibrium between international governance benchmarks and national traits, considering war-related and national issues. The research employs techniques like comparative and analytical approaches, systematic methods, institutional analysis, and predictive methods. The alteration of public administration systems during crises and wars is probed. European public administration models and the experiences of other Central and Eastern European nations that have undergone post-conflict reconstruction are scrutinized to find effective practices applicable in Ukraine. The state and difficulties of public administration in Ukraine in the post-war period are assessed. Opportunities for adapting European models in Ukraine are identified. The part of international aid and European integration is determined. Scientifically valid guidance on the effective adaptation of European models of public administration in the setting of post-war advancement of Ukraine is formulated. Future research in the area of adaptation of European models of public administration to the circumstances of post-war Ukraine should aim at improving management tools and considering the changing challenges of post-war recovery, which will aid the development of an effective, sustainable, and European-focused governance system in Ukraine.

KEYWORDS

public administration, European model, adaptation, transformation, integration, post-war period, institutional capacity, implementation, international support.

1. Вступ

З часу початку воєнного конфлікту з російською федерацією у 2014 р., Україна постала перед багатьма проблемами всередині та поза, а також подіями, що стосуються повномасштабного вторгнення у 2022 р. Ці кризові моменти спричинили корінні зміни у всіх сферах громадського життя. Війна не тільки порушила стабільність країни, але й поставила під сумнів ефективність наявних інституцій та моделей управління, що працювали до цього. У контексті постійного тиску зсередини та ззовні, не тільки потрібно відновити національну економіку та інфраструктуру, але й впроваджувати нові реформи в державному управлінні, які мають бути спрямовані на європейський напрям.

Україна вирішила реформувати систему управління для інтеграції в Європу на основі європейських моделей публічного управління, заснованої на прозорості, підзвітності, ефективності, демократії та участі громадськості у прийнятті рішень. Адаптація цих моделей має першорядне значення для відбудови України. Україна повинна розглянути складність викликів, які створюють політичні та адміністративні позиції в контексті післявоєнної реконструкції.

Європейські моделі публічного управління можуть стати основою для розробки нових моделей в українській системі публічного управління. Однак їх введення — це багатовимірний процес, який вимагає не лише дослідження теоретичних аспектів, але й дослідження поточних умов, які посилюються війною, руйнування інфраструктури, знищення процесів внутрішнього руху та необхідність відновлення державних інститутів.

Ефективна адаптація європейських управлінських моделей потребує врахування не лише структурних та функціональних особливостей державних інституцій, а й соціальних, культурних та політичних реалій, які безупинно змінюються під впливом війни та внутрішніх перетворень.

2. Огляд літературних джерел

Проблеми та різні аспекти модернізації публічного управління в Україні, його наближення до європейських цінностей, стандартів та принципів врядування були предметом вивчення в багатьох наукових роботах вітчизняних дослідників. Так, В. В. Борщевський, О. Б. Василиця та Є. Е. Матвеев досліджували інституційні перетворення, стратегічне планування та механізми розбудови публічного управління в умовах воєнного стану [1, с. 35]. Ю. О. Мелков відзначав, що серед ключових детермінант розвитку вітчизняного суспільства останнім часом чи не чільне місце займають «європейські цінності» та робить висновок про те, що цінності мають бути й детермінантами розбудови вільного, гуманістичного, толерантного суспільства у поствоєнний період [2]. С. Дяченко [3] та М. Нечипоренко [4] досліджували вдалі світові кейси повоєнного відновлення та використання закордонного досвіду задля подальшого відродження та відбудови України. С. Сачов [5, с. 142], О. О. Шевченко [6, с. 145], О. І. Лозицька, В. В. Баштанник [7, с. 30], П. О. Комірчий [8, с. 109], Я. В. Мельник [9, с. 156] досліджували властивості публічних служб в країнах Європи, а також вивчення шансів впровадження їхнього досвіду в Україні.

Однак, загалом, проблематика пристосування європейських моделей публічного управління в Україні у повоєнний період в науковій літературі лишається не досить дослідженою.

3. Постановка завдання

Метою дослідження є аналіз ключових європейських моделей публічного управління, оцінка їх придатності до впровадження в українських умовах повоєнного часу, а також розробка науково обґрунтованих підходів до адаптації цих моделей з урахуванням національного контексту, викликів відбудови, реформування державної служби та інтеграції України до Європейського Союзу. Головна увага приділяється аналізу релевантних європейських моделей управління, пошук балансу між міжнародними стандартами управління та національними особливостями, а також розробці критеріїв результативного впровадження іноземного досвіду.

4. Методи та матеріали

Методологічне підґрунтя дослідження формує системний та міждисциплінарний підхід до розгляду публічного управління за умов трансформаційних змін, зумовлених війною та необхідністю повоєнного відновлення.

У дослідженні використано сукупність загальнонаукових, спеціальних і прикладних методів. Зокрема: загальні наукові методи: аналіз та синтез — для досліджень та узагальнення наукових методів публічного управління в країнах ЄС, а також досвід реформ в Україні; індукція та дедукція — при формуванні теоретичних висновків та обґрунтування логіки адаптації європейських моделей публічного управління; абстрагування та узагальнення — для виявлення основних понять, підходів та методів управління. Спеціальні методи дослідження: метод порівняльного аналізу використовується для порівняння різних європейських моделей (англосаксонської, континентальної, скандинавської); системний підхід — що дозволяє розглядати публічне управління як взаємопов'язану систему інституцій, процесів, норм і ресурсів; інституційний аналіз — використовується для оцінки здатності українських державних інституцій до впровадження реформ і адаптації європейського досвіду. Прогностичний метод — для створення можливих сценаріїв для коригування європейських моделей в умовах повоєнного розвитку України.

Застосування цих методів дозволило дослідити не тільки теоретичні засади публічного управління, а й окреслити практичні способи реформування публічного управління в Україні з урахуванням найкращих європейських практик, викликів війни та потреб післявоєнної відбудови.

5. Результати та обговорення

Україна, котра зазнала суттєвих втрат і змін у соціально-економічній сфері під час тривалої війни, нині стикається з викликом докорінної зміни системи публічного управління. Такі зрушення є важливими задля забезпечення цілісності та ефективності процесу відбудови України. Більшість урядових реформ у сучасних демократіях спрямовані на поліпшення роботи посадовців та гарантування громадянам доступу та якісних послуг. Крім того, ключові елементи цієї стратегії містять відкритість, прозорість та позитивну співпрацю між різними щаблями влади, громадянським суспільством та промисловістю. Децентралізація, що дозволяє розподілити більш ефективні завдання управління, є однією з найпопулярніших тенденцій у цій галузі. Основна мета сучасного уряду — створити умови для високої якості життя для населення.

Аналіз європейського досвіду публічного менеджменту здатен стати важливою основою не тільки для визначення найкращих практик постконфліктного відновлення, але й вироблення порад щодо вдосконалення української системи управління. Це сприятиме не лише відбудові державних інституцій, а й зміцненню довіри людей до органів влади та забезпеченню сталого розвитку країни в післявоєнний період.

Європейські моделі публічного управління вирізняються багатьма різними підходами до організації праці державного сектору, залежно від історичних, політичних, культурних та соціальних рис кожної держави. Різноманіття моделей визначається такими критеріями, як рівень централізації, формат взаємодії між державою та громадянським суспільством, формою уряду, роль бюрократії та інших аспектів. Найбільш поширені європейські моделі публічного управління подано у табл. 1.

Європейські моделі публічного управління є результатом історичних, суспільних та культурних процесів, що окреслюють їхню своєрідність. Вибір тієї чи іншої моделі залежить від певних умов та потреб країни. Різні моделі мають свої переваги та недоліки, а також потребують пристосування до сучасних викликів, як-от глобалізація, цифровізація та економічні кризи. Адаптація цих моделей в Україні, з урахуванням її особливостей, стане важливим кроком на шляху реформування публічного управління та наближення до європейських стандартів.

Держави Центрально-Східної Європи, котрі зазнали конфлікти або соціальні негаразди у минулому, мають великий досвід розбудови та адаптації власних державних структур та публічного управління. Дослідження цих практик може бути корисним для України, що знаходиться на шляху відновлення після війни. Досвід таких країн, як Польща, Чехія, Словаччина та балканські країни, котрі проходили через схожі процеси трансформації, надає важливі уроки

стосовно стабілізації, відбудови інфраструктури, зміцнення інституцій демократії та інтеграції в європейську спільноту

Таблиця 1. Аналіз європейських моделей публічного управління

Модель публічного управління	Основні характеристики	Приклади країн	Переваги	Недоліки
Континентальна модель (або модель "європейського континенту")	Централізація управління. Міцна бюрократія. Формалізація процесів. Система правових норм	Франція, Німеччина, Австрія, Бельгія	Порядок, чіткість, стабільність	Висока бюрократія, низька гнучкість
Англосаксонська модель	Децентралізація керівництва. Менша функція бюрократії. Ринкові способи в громадських сервісах. Парламентська система	Великобританія, Ірландія, США, Канада	Гнучкість, ефективність через ринок	Нерівність в доступі до сервісів, мізерний рівень соціальних гарантій
Скандинавська модель	Соціальна спрямованість управління. Засади демократії та відкритості. Активна роль держави в економіці. Згода при прийнятті рішень.	Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія	Соціальна допомога, скорочення нерівності, віра до урядів	Високі податки, економічний тягар
Південноєвропейська модель	Політичний вплив на управління. Неналежа децентралізація. Більш високий рівень хабарництва. Високий політичний вплив на адміністрацію	Італія, Іспанія, Греція, Португалія	Швидке прийняття рішень у кризових ситуаціях	Політичний вплив, обмежена демократичність

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [10, с. 6].

Основні аспекти, на яких варто зосередитися при вивченні цього досвіду, подано у табл. 2.

Таблиця 2. Досвід публічного управління країн Центрально-Східної Європи у постконфліктному відновленні

Країна	Вид конфлікту	Ключові практики публічного управління	Практики для України
Польща	Постсоціалістична трансформація (з 1989)	Демократизація державних установ. Електронне врядування. Розвиток місцевого самоуправління	Реформа публічного управління та судочинства. Запровадження електронного врядування. Децентралізація
Чехія	Оксамитова революція, розпад Чехословаччини (1993)	Реформа державної служби. Стратегічне планування та нагляд. Підвищення результативності управління на всіх щаблях	Реформа державної служби. Запровадження стратегічного планування. Розбудова антикорупційних механізмів
Словаччина	Розпад Чехословаччини, авторитарні тенденції 1990-х	Модернізація державної адміністрації. Заснування антикорупційних інституцій. Розвиток громадської участі	Модернізація управління. Створення самостійних антикорупційних установ. Розвиток електронного народовладдя
Хорватія	Війна за незалежність (1991–1995)	Програми відновлення для ветеранів війни. Інклюзивна стратегія для національних меншин. Європейська єдність	Програми відновлення ветеранів та переселенців. Реформа інтеграції національних громад. Європейська єдність
Боснія і Герцеговина	Громадянська війна (1992–1995)	Інклюзивне керування для всіх етнічних спільнот. Міжнародна співпраця та підтримка. Заснування багатонаціональних інституцій.	Розвиток інклюзивних політик. Збільшення дієвості міжнародного співробітництва. Стабілізація національних взаємин.

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [11].

Вивчення досвіду держав Центрально-Східної Європи відчиняє цінні можливості для України в контексті результативного відновлення після конфліктів. Політична сталість, впровадження економічних реформ, залучення громадян до процесів відбудови, розвиток інфраструктури та інтеграція в європейський простір є ключовими напрямками, які можуть бути адаптовані до українських умов. Використання цих підходів у процесі післявоєнного

відновлення здатне гарантувати стійкий розвиток, тривалу стабільність та успішну інтеграцію в європейські й міжнародні альянси.

Трансформація системи публічного управління в умовах криз і конфліктів стає вкрай важливою для ефективності державних інституцій у періоди значних потрясінь. Проблеми, з якими влада зіштовхується в таких умовах, містять економічну нестабільність, громадські питання, зростання загроз безпеці та руйнування критичної інфраструктури. Державне управління потребує значних змін під час кризи та війни, оскільки сучасні моделі публічного урядування нерідко неефективні або не можуть бути адаптовані для викликів нової реальності.

Для державних органів необхідно негайно реагувати, координувати старання з іншими сферами та підтримувати довіру громадян до громадських організацій. Тому державна адміністративна трансформація вже не є технічним елементом політичної чи адміністративної реформи та стає потрібною передумовою стабільності та прогресу в екстрених випадках. Ця зміна зачіпає багато напрямків – від перерозподілу фінансів та антикризового управління до реорганізації організаційних структур та інтеграції нових технологій, таких як діджиталізація державних послуг або розробка нових механізмів співпраці між державними та приватними секторами. Багато уваги слід приділяти міжнародному досвіду, особливо з країнами, які вже зіткнулися з військовими чи глобальними кризами. Враховуючи їхній досвід, допоможе адаптувати моделі публічного управління до кожної, окремо взятої країни.

Дослідження перетворень публічного управління у кризових обставинах є важливим для розробки гнучких стратегій, які можуть стати підґрунтям для подолання післяконфліктного періоду. За таких умов пріоритетами лишаються підтримання безпеки, економічне відродження, збереження функціональності інституцій та нормалізація життя люду. Ключові аспекти цих змін заслуговують на окрему увагу, адже саме вони визначають спроможність держави успішно долати стресові ситуації й прямувати до сталого розвитку.

У період війни система публічного управління має пристосуватися до нових обставин. Серед головних засад трансформації можливо виділити такі принципи (рис. 1).

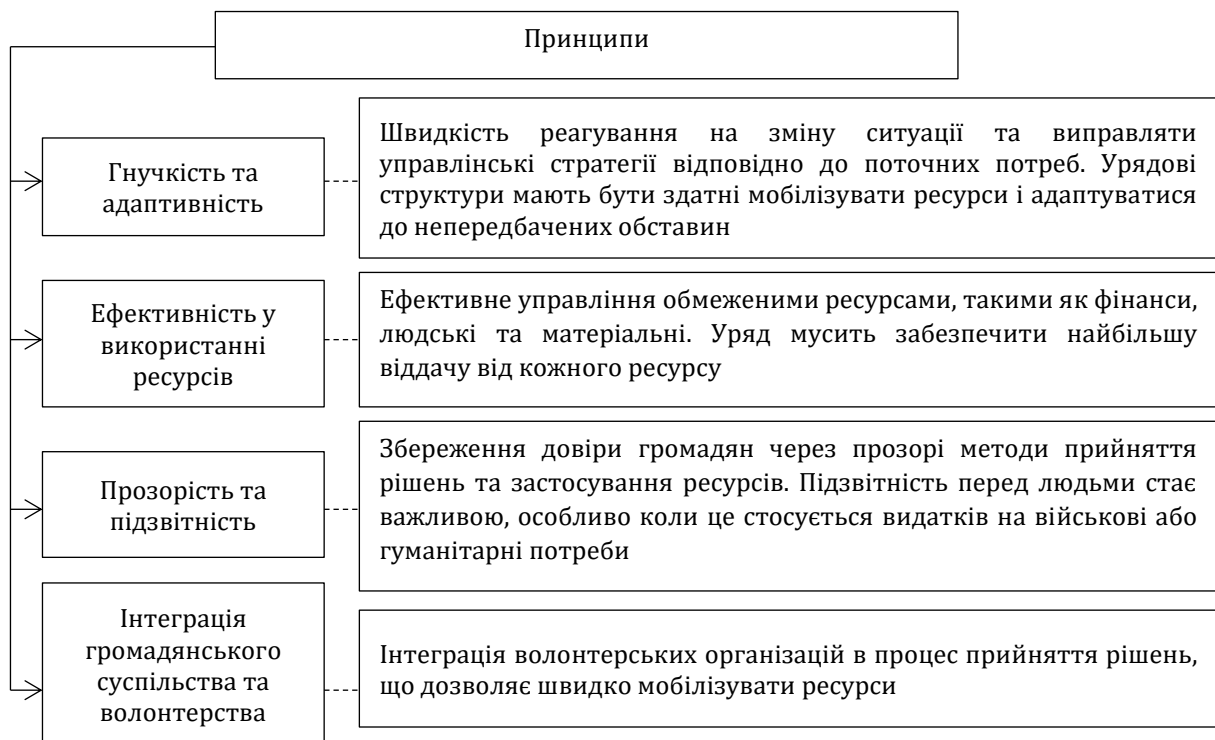

Рис. 1. Основні принципи трансформації публічного управління в умовах війни

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [12, с. 74; 13, с. 14].

Державне керівництво в умовах війни та криз стикається з низкою непростих і різнобічних викликів, які вимагають від державних інституцій найбільшої гнучкості, результативності та швидкості реагування. Війни, економічні кризи, природні лиха чи суспільні потрясіння часто викликають масштабні руйнування інфраструктури, дестабілізацію соціальних та економічних систем, що породжує численні проблеми для органів влади та публічного управління. За таких

обставин публічне управління не тільки мусить забезпечити стабільність і безпеку громадян, але й дієво реагувати на постійно змінні обставини. Ключовим завданням є мінімізація соціальних та економічних втрат, підтримка функціонування критичної інфраструктури, а також швидке надання необхідних послуг для громадян. Разом з тим, важливо зберегти довіру до державних інституцій та гарантувати підзвітність і прозорість у діяльності органів влади.

Зокрема, серед ключових викликів є потреба в оперативному й результативному використанні обмежених ресурсів, налагодженні взаємодії між різними рівнями управління, підтримці внутрішнього порядку і забезпеченні громадянських прав та свобод в умовах надзвичайного стану. Важливими проблемами є також боротьба з корупцією та політизацією управлінських процесів, особливо в кризові часи, коли збільшується ризик маніпулювання інформацією та ресурсами.

Кризові обставини, зокрема війни, висувають низку важливих потреб до публічного управління (табл. 3).

Таблиця 3. Виклики для публічного управління в умовах війни та криз

Кризові ситуації	Характерні особливості
Дестабілізація інституцій	Війна чи інша велика криза здатна призвести до руйнування чи ослаблення державних інституцій, їх інфраструктури, а також до зменшення ефективності управління. Відновлення функціонування інституцій вимагає швидкого реагування та реформ
Зміни в кадровому складі	Наявність значних змін у кадровому складі державних установ (через мобілізацію, вимушених переселенців, еміграцію та інше). Це зумовлює необхідність у підготовці нових кадрів або перерозподілі наявних ресурсів
Невизначеність та нестабільність	Відсутність чітких довгострокових перспектив у кризовий період, що ускладнює процес планування. Потрібно застосовувати більш короткострокові, гнучкі та ситуативні стратегії керування
Соціальна напруга та конфлікти	Кризові умови здатні викликати суспільні заворушення, біженців, внутрішньо переміщених осіб, які потребують комплексного управлінського підходу для забезпечення прав та соціальних гарантій

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [14, с. 38].

Отже, важливим напрямом публічного управління в умовах війни буде чітке налагодження співпраці між державними органами влади, органами місцевого самоврядування та організаціями громадянського суспільства для подолання проблем, з якими зіштовхується наша країна, здатність ефективно діяти у важких обставинах для подальшого обслуговування та відбудови. Це питання потребує правил на законодавчому рівні, також з чітким та цілісним алгоритмом дій для відновлення економіки, планування стратегічних планів, використання балансу ресурсів та пошуку нових ресурсів.

Післявоєнний час для України після завершення активних бойових дій є визначальним етапом відбудови та стабілізації державних інституцій. Державне управління, яке під час війни працювало в умовах надзвичайного стану, зустрічається з новими викликами, що потребують адаптації та реформування (рис. 2).

Відбудова України після війни є великим та складним завданням, яке вимагає об'єднання старань на різних рівнях соціуму, в системі публічного управління. Принципи децентралізації, добровільної співпраці та ринкових рішень сприяють посиленню індивідуальної волі та інновацій, водночас забезпечуючи суспільне благополуччя. Інституційні спроможності України реалізувати європейські стандарти публічного управління є вирішальним чинником у процесі реформування державних інституцій і досягненні стабільності після війни. Здібність українських державних органів успішно втілювати та пристосовувати стандарти, що містять прозорість, підзвітність, децентралізацію, боротьбу з корупцією та надання якісних публічних послуг, є важливим моментом реформ. Для оцінювання цих можливостей важливо враховувати низку ключових аспектів: наявність правових та інституційних передумов для реформ, стан публічного управління, рівень кадрового забезпечення, розвиток інформаційної та технологічної інфраструктури, прозорість процесів і заходи протидії корупції, а також активну роль громадянського суспільства й участь людей у розбудові держави.

Для впровадження європейських стандартів інституційний потенціал України лишається на середньому ступені розвитку, попри значні досягнення в реформуванні. Інтеграція з Європою, котра заохочує підвищення спроможностей національних інституцій, постає ключовим

чинником поступу. Вона охоплює не тільки гармонізацію законодавства з нормами ЄС, але й поступове запровадження цих засад у повсякденне життя громадян та суспільну практику. Такий підхід сприяє сталому розвитку країни та збільшенню її конкурентоспроможності на міжнародній арені. Політичні інститути відіграють особливу роль, котрі повинні ефективно контролювати економічну діяльність, адже вони безпосередньо формують ресурсну базу для підтримки дієвості та легітимності державної системи.

Рис. 2. Виклики публічного управління в Україні у повоєнний період

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [15, с. 221].

Євроінтеграції України та трансформація її державних інституцій, імплементація європейського досвіду у галузі публічного управління є важливим етапом. Для підвищення ефективності адміністративних процесів, прозорості влади та її підзвітності громаді, європейські напрацювання пропонують дієві механізми, які можна адаптувати до українських реалій. Однак, інтеграція цих стандартів повинна враховувати національну специфіку та реальні потреби держави. Пріоритетні напрямки та можливості для успішного впровадження європейських підходів подано на рис. 3.

На шляху до європейської інтеграції та сталого розвитку важливим етапом є втілення європейських підходів у сфері публічного управління в Україні. Процеси децентралізації, розвиток електронного уряду, удосконалення кадрової політики та ефективна боротьба з корупцією відкривають перспективи для адаптації європейських стандартів. Разом з тим, необхідно враховувати національні особливості, соціально-економічні умови, а також досвід інших країн, які долали схожий шлях реформ. Імплементація моделей європейського публічного управління в умовах післявоєнного відновлення України є ключовим кроком до забезпечення стабільності та підвищення ефективності державних інституцій, що сприятиме не лише модернізації управлінських процесів, але й посиленню інтеграції України у структури Європейського Союзу.

Рис. 3. Імплементації європейського досвіду в публічному управлінні в Україні

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [16; 17].

Важливо врахувати деталі післявоєнного періоду для успішного впровадження європейських моделей публічного управління в Україні. Для цього потрібен особливий підхід до реформи управління.

Рекомендації щодо успішної інтеграції європейських моделей публічного управління подано у табл. 4.

Міжнародна співпраця та європейська інтеграція відіграють ключову роль у демократичному переході України, особливо в контексті післявоєнної відбудови та адаптації до європейських стандартів, особливо в плані фінансування. Міжнародні організації не просто виділяють кошти; радше, вони каталізують інновації та зміни. Така міжнародна участь пришвидшує входження України у світову економіку із залученням інвестицій та перспективами для бізнесу. Така допомога створює основу для сталого економічного зростання. Для адаптації європейських моделей публічного управління необхідні системні підходи до повоєнної відбудови України разом із широкомасштабними структурними реформами у сфері критичної

інфраструктури (децентралізація, цифровізація, кадрові зміни, боротьба з корупцією, впровадження європейських стандартів судочинства).

Таблиця 4. Напрямки ефективної адаптації європейських моделей публічного управління в Україні

Напрямки	Дії
Розвиток ефективної децентралізації та місцевих інституцій	Зміцнення процесів децентралізації, надання місцевим радам фінансової та адміністративної самостійності, активізація громадської участі в керуванні
Прискорення процесів цифровізації публічного управління	Впровадження європейських стандартів в електронному урядуванні, розбудова цифрових платформ для надання послуг та гарантування доступу для усіх громадян
Зведення антикорупційних механізмів та підвищення прозорості	Зміцнення інституційної спроможності антикорупційних органів, забезпечення їх незалежності, створення ефективних механізмів контролю за публічною адміністрацією
Професіоналізація державної служби та кадрові зміни	Запровадження системи конкурсного відбору на державні посади, професійного розвитку державних службовців, прозорих механізмів оцінювання результативності їхньої праці
Інтеграція європейських стандартів в юридичну систему	Продовження судової реформи, посилення незалежності суддів, гарантування ефективного доступу до правосуддя та впровадження європейських юридичних норм
Підвищення рівня громадянської участі та формування політики на основі громадських ініціатив	Забезпечення активної участі громадян в ухваленні рішень через електронні петиції, громадські слухання та місцеві ініціативи
Розроблення дієвих механізмів моніторингу та оцінювання результатів реформ	Впровадження систем моніторингу й оцінки підсумків реформ, виправлення стратегії у разі виявлення проблем та невідповідностей

Джерело: розроблено автором за даними наведеними у [17; 18, с. 46].

Формування ефективних механізмів запровадження змін, а також підвищення професіоналізму державних службовців та участі громадськості в процесах прийняття рішень, дозволить успішно адаптувати європейські стандарти в українському контексті та таким чином сформувати надійну систему публічного управління.

6. Висновки

Аналіз демонструє, що інтеграція європейських моделей публічного управління є основною частиною процесу реконструкції України та зміцнення її державних інституцій. Європейський підхід до управління, заснований на децентралізації, прозорості, ефективності та антикорупційних заходах, має величезний потенціал щодо стабільності в Україні. Однак його слід застосовувати з урахуванням особливостей післявоєнного періоду, зокрема економічної кризи та руйнування інфраструктури, а також соціальних викликів і відновлення довіри до державного управління.

Основні виклики включають оптимізацію функцій управління в умовах обмежених бюджетів, запровадження цифрових технологій для кращого доступу до державних послуг, відновлення ефективної антикорупційної політики та впровадження ефективної децентралізації. Це також означає, що адаптація європейського досвіду має враховувати ці відмінні історичні, соціально-економічні та культурні фактори України. Багато факторів визначають вибір конкретної моделі; наприклад, елементи скандинавської моделі, що акцентує увагу на соціальних аспектах, можуть бути прийняті Україною разом з англосаксонською моделлю, яка робить великий акцент на ринкових механізмах і децентралізації.

Впровадження європейських адміністративних стандартів наближає Україну ближче до своїх стратегічних цілей — інтегрованих з Європейським Союзом. Ефективна децентралізація, впровадження Е-уряду та боротьба з корупцією створюють можливості поєднання європейських принципів. У той же час, усі аспекти реформи повинні враховувати національні характеристики та досвід інших країн, які прагнули подолати подібні проблеми.

Подано загальний підсумок ключових рекомендацій щодо належної адаптації моделей європейського публічного управління в контексті післявоєнної реконструкції України, що

допоможе збільшити процеси експлуатації, стабільності та демократичного нагляду. Однак, впровадження європейських моделей публічного управління відкрило багато дверей для України. Це допоможе державі відновити контроль, забезпечити соціальний розвиток та інтегруватися в Європейський Союз. Інтеграція європейських стандартів не тільки підвищить ефективність державного управління, але й дозволить Україні отримувати допомогу від міжнародних партнерів, що сприятиме відновленню країни.

Майбутні дослідження повинні зосередитись на розробці ефективних планів реконструкції, створенні ефективної та прозорої системи управління, інтеграції європейських стандартів у реальність післявоєнної реконструкції, а також пошуку способів підтримки громадян та міжнародних партнерів у цьому процесі.

References

1. Borshchevskiy, V. V., Vasylytsia, O. B., & Matvieiev, Ye. E. (2022). Publichne upravlinnia v umovakh voiennoho stanu: instytutsiini transformatsii, stratehichne planuvannya ta mekhanizmy rozvytku [Public administration under martial law: institutional transformations, strategic planning and development mechanisms]. *State and regions. Series: Public Management and Administration*, 2(76), 30–35. <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.5> (in Ukrainian).
2. Melkov, Yu. O. (2022). Demokratychna determinanta rozvytku suspilstva: tsinnist, kultura, praktyka [Democratic determinant of societal development: Value, culture, practice]. In I. O. Dehtiarova, V. S. Kuybida, P. M. Petrovskiy, et al. (Eds.), *Publichne upravlinnia ta administruvannya v umovakh viiny i v postvoiennyi period v Ukraini: Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii u tryokh tomakh* [Public management and administration under war conditions and in the post-war period in Ukraine: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference in three volumes] (Vol. 2, pp. 145–147). DZVO “Universytet Menedzhmentu Osvity” NAPN Ukrainy. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/tezy0422-t2.pdf> (in Ukrainian).
3. Diachenko, S., & Bulana, O. (2022). Yak nam vidbuduvaty Ukrainu. Uspishni svitovi keisy povoiennoho vidnovlennia [How to rebuild Ukraine. Successful global cases of post-war recovery]. *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3493522-ak-nam-vidbuduvaty-ukrainu-uspisni-svitovikejsi-povoennogo-vidnovlennia.html> (in Ukrainian).
4. Nechyporenko, M. (2022). Vidrodzhennia pislia viiny. Svitovyi dosvid ekonomichnoho uspikhu dlia Ukrainy [Revival after the war. Global experience of economic success for Ukraine]. <https://thepage.ua/ua/news/yaki-varianti-vidnovlennya-ukrayini-ye-u-povoyennij-chas> (in Ukrainian).
5. Sachov, S. (2024). Perspektyvy implementatsii yevropeiskoho dosvidu publichnoho upravlinnia v Ukraini [Prospects for the implementation of the European experience of public administration in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezperervnoi osvity. Seriya “Ekolohiia. Publichne upravlinnia ta administruvannya”*, (2), 142–148. <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2024-2.18> (in Ukrainian).
6. Shevchenko, O. O. (2022). Vprovadzhennia v Ukraini v umovakh voiennoho chasu svitovoho dosvidu prokhodzhennia publichnoi sluzhby [Implementation of international experience of public service in Ukraine in wartime conditions]. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration*, 33(72–3), 145–151. <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2022.3/25> (in Ukrainian).
7. Lozytska, O. I., & Bashtannyk, V. V. (2018). Yevropeyskyi dosvid transformatsii system publichnoho upravlinnia ta mozhlyvist yoho vprovadzhennia v Ukraini [European experience in transforming public administration systems and the possibility of its implementation in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and Public Administration*, 2(30), 30–35. http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2018/tom_2/6.pdf (in Ukrainian).
8. Komirchyi, P. O. (2020). Zarubizhnyi dosvid administratyvno-pravovoho rehuliuвання publichnoi sluzhby [Foreign experience in administrative and legal regulation of public service]. *Yurydychna nauka – Legal Science*, 6(108), 109–119. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-108-6-1.13> (in Ukrainian).
9. Melnyk, Ya.V. (2020). Inozemni modeli ta dosvid detsentralizatsii publichnoho upravlinnia [Foreign models and experience of public administration decentralization]. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration*, 31(70–3), 156–163. <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2020.3/27> (in Ukrainian).
10. Honcharuk, O. R. (2024). Yevropeyskyi dosvid formuvannya efektyvnoi modeli publichno-upravlinskoi diialnosti ta yoho adaptatsiia v Ukraini [European experience of forming an effective model of public administration and its adaptation in Ukraine]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia – Expert: Paradigms of Legal Sciences and Public Administration*, 1(29), 6–14. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2024-1\(29\)-6-14](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2024-1(29)-6-14) (in Ukrainian).

11. Nemchynov, O. M. (2013). Reformy lokalnoho rivnia administratyvno-terytorialnoho ustroiu krain Tsentralno-Skhidnoi Yevropy u 1945–1990 rr. [Reforms of the local level of administrative-territorial structure of Central and Eastern European countries in 1945–1990]. *Universytetski Naukovi Zapysky*, (4), 446–452. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_4_56 (in Ukrainian).
12. Svirko, S. V., Dyka, O. S., Trosteniuk, T. M., Sydorenko, O. P., & Zahurskyi V. F. (2024). Pryntsypy nalezhnogo uriaduvannia na suchasnomu etapi rozvytku liudstva: katehoryzatsiia ta kontseptualizatsiia [Principles of Good Governance at the Present Stage of Human Development: Categorization and Conceptualization]. *Publichne upravlinnia ta administruvannia – Public Management and Administration*, 3(109), 74–90. [https://doi.org/10.26642/jen-2024-3\(109\)-74-90](https://doi.org/10.26642/jen-2024-3(109)-74-90) (in Ukrainian).
13. Kiianka, I.B., & Mykush, I. (2024). Suchasnyi aspekt volonterskoho rukhu v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehtratsii [Modern Aspect of Volunteerism in Ukraine in the Context of European Integration]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – Public Management and Administration in Ukraine*, (43), 14–19. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.43.2> (in Ukrainian).
14. Kryvoruchko, I. V. (2023). Publichne upravlinnia v umovakh viiny: vyklyky ta perspektyvy [Public administration in times of war: challenges and prospects]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and Practice of Public Administration*, 2(77), 38–53. <https://doi.org/10.26565/1727-6667-2023-2-03> (in Ukrainian).
15. Lypach, O. (2024). Problemni aspekty vidbudovy Ukrainy u pisliavoiennnyi period: vyklyky ta priorytety dlia publichnoho upravlinnia [Problematic aspects of Ukraine's reconstruction in the postwar period: challenges and priorities for public administration]. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia – Theoretical and Applied Issues of State-Building*, (31), 221–227. <https://doi.org/10.35432/tisb312024314172> (in Ukrainian).
16. Zakharov, T. (2024). Pereosmyslennia kontseptu “instytutsiina spromozhnist”: yevrointehratsiinyi aspekt [Rethinking the concept of “institutional capacity”: the European integration aspect]. *Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*, (55), 292–299. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.35> (in Ukrainian).
17. Hryshko, V. V., Zadorozhnyi V. P., & Kulchii I. O. (2021). Perspektyvy implementatsii yevropeiskoho dosvidu u protsesi realizatsii menedzhmentorientovanoho publichnoho upravlinnia na rivni rozvytku [Prospects for the Implementation of European Experience in the Process of Realization of Management-Oriented Public Administration at the Development Level]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, (11). <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.11.5> (in Ukrainian).
18. Honcharuk, N., & Cherednychenko, A. (2022). Modernizatsiia publichnoho upravlinnia v Ukraini v umovakh viiny ta v postvoinnyi period u konteksti yevropeiskyykh tsinnostei [Modernization of Public Administration in Ukraine during the War and Post-War Period in the Context of European Values]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of Public Administration*, 10(6), 46–54. <https://doi.org/10.15421/152243> (in Ukrainian).